Dubbeln:r, pris 40 öre.

SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 6-7. | Redaktör och utgifvare: GUNNAR NORLÉN. Riks 647. UPPSALA. Allm. 248. | NORDISKT MUSIKBLAD. Uppsala den 25 September 1912. | Expedition: Eriksgatan 15, Uppsala. Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre. Dubbelnummer 40 öre. Annonspris 20 öre pr petitrad. | 32 årg.

Karin Branzell.

I vår afdelning »Från scenen och konsertsalen» i dagens nummer ha vi haft anledning att ett par gånger omnämna fröken Karin Branzell, denna nyaste debutant på vår lyriska scen. Ena gången var det i samband med de festföreställningar, som gåfvos på Operan vid tiden för de Olympiska spelen, då hon dels den 11. juli utförde Sarvillakas korta men kräfvande parti i d'Alberts »Izeyl» och dels den 15. i samma månad sjöng Amneris i »Aida». Andra gången var det i samband med hennes fortsatta debut i sistnämnda roll den 5. dennes.

Fröken Branzell hade redan vid förra säsongen tillfälle att några gånger låta höra sig offentligt som kyrko- och oratoriesångerska och visste redan då att draga uppmärksamheten till sig med sin vackra altröst och sitt musikaliska föredrag. Så uppträdde hon vid Albert Lindströms konsert i Jakobs kyrka den 10. mars och vid Nya Filharmoniska Sällskapets Beethovenafton den 30. april, vid hvilket sistnämnda tillfälle hon med stor framgång uppbar ett soloparti i C-durmässan.

Det fördelaktiga intryck, den unga sångerskan gjorde vid dessa sina första framträdanden i hufvudstaden, visste hon att ytterligare befästa och fördjupa vid sin debut å Operan. Hvad man framför allt fäster sig vid hos henne, är hennes stora musikaliska intelligens och stämmans mörka klangfullhet. Här några omdömen ur dagskritiken från hennes debut i Aida:

»Den unga sångerskan har många vackra förutsättningar för scenen: en ståtlig apparation, ett frankt, obesvärat uppträdande, musikalisk talang och ett präktigt röstmaterial.» »Den klangsköna stämman är en praktfull teaterröst, lagom hård och sonor för att göra effekt på en stor scen, apparitionen är trots ansiktets något obetydliga linjer vacker och ståtlig och den dramatiska begåfningen tillräcklig för att med den intelligens, sångerskan tydligen besitter, kunna utvecklas till motsvarighet med stämman.»

Säkerligen kommer fröken Branzell att anlitas flitigt, sedan fru Julia Claussen med sin afresa till Amerika på nyåret beröfvar Operan en af dess största artister. Huruvida hon skall kunna fylla den svåra uppgiften att upptaga fru Claussens mantel, får framtiden uppvisa. Hennes början ger emellertid goda löften därom.

*

Fröken Branzell har i tre år (på kronprinsessan initiativ) varit elev af fru Thekla Hofer, som äfven utbildat ett par andra af de senaste årens nyframträdande operasångerskor, såsom hofsångerskan Signe Rappe och miss Essie Case. Plastik har den nya debutanten under två år studerat för fru Elisabet Hjortberg. Och medan hon nu studerat in en hel del operapartier af fru Claussens repertoar, har fröken Branzell efter i Strängnäs aflagt organistexamen samtidigt skött orgeln i Hjorthagens kyrka.

I en del landsortsstäder har hon gifvit egna konserter, och förra våren anordnade hon en liknande konsert på Vetenskapsakademiens hörsal, dock af mera privat natur. Hennes nästa partier vid Operan torde blifva Ortud's i »Lohengrin» och Azucenas i »Trubaduren».

Prenumerationsanmälan.

Svensk Musiktidning har som bekant under så godt som hela sin tillvaro haft att kämpa med ganska stora ekonomiska svårigheter, till en del härrörande från det ringa antal abonnenter och läsare, som velat intressera sig för tidningen.

Att under sådana förhållanden ge sig in på ett så ovisst och föga vinstgifvande företag som att fortsätta utgifvandet af densamma måste gifvetvis vara föga lockande. Då vi emellertid äro af den absoluta meningen, att vårt lands **högre** musikintressen, som för närvarande äro stadda i ett lugnt och förtroendeingifvande crescendo, icke ha råd att undvara detta organ, vilja vi våga försöket i förlitande på, att en del af den välvilja, som under den förre utgifvarens, Redaktör Fr. J. Huss' tid kommit tidningen till del, om möjligt alltfort måtte tillfalla den.

Vår sträfvan skall blifva att, åtminstone till en början, låta Svensk Musiktidning vara densamma som hittills, särskildt då hvad formen beträffar. Angående själfva innehållet, komma vi att väsentligen utvidga detsamma, så att tidningen, förutom de regelbundet återkommande **uppgifterna om operaverksamheten och konsertväsendet i hufvudstaden** och utförliga **biografiska och instruktiva uppsatser**, kommer att lägga stor vikt vid **nyutkommen musik** och **musiklitteratur** från in- och utlandet, redogörelser för **de förnämsta företeelserna i musikvärlden** — något som möjliggöres genom af tidningen engagerade, talrika korrespondenter såväl inom Sverige som på de största utländska musikcentra —; dessutom kommer tidningen att erbjuda en **öfversikt öfver innehållet i de större musiktidskrifterna** samt alltid vara **illustrerad** med ett eller flera **musikerporträtt** etc. En eller annan gång medföljer någon **musikbilaga** af moderna mästare, särskildt svenska. Stor uppmärksamhet skall ägnas åt **de statsunderstödda orkestrarnas** verksamhet. Dessutom kommer tidningen att hafva en afdelning för **kyrkomusik**.

Svensk Musiktidning utgifves fortfarande två gånger i månaden utom juli —augusti till ett pris af **5 kr. pr. år.** Under återstoden af år 1912 kommer tidningen att tryckas i dubbelexemplar. Mindre än hel årgång beräknas efter lösnummer (25 öre; 40 öre för dubbelnummer).

Prenumeration sker bäst å posten, **och kostar tidningen till årets slut,** postarfvodet inberäknadt, **kr. 3,50.**

Nytillträdande prenumeranter kunna, om de så önska, ännu erhålla tidningen från årets början.

Uppsala i augusti 1912.

Redaktionen.

Från scenen och konsertsalen.

1. Februari—maj

Af lätt förklarliga skäl äro vi icke i tillfälle att ge annat än en kortfattad och schematisk öfversikt öfver hufvudstadens musiklif under denna tid. Det skulle ju föra oss allt för långt att i detalj gå in på alla de skiftande musikaliska företeelserna under denna jämförelsevis långa period; en sådan redogörelse skulle ju för öfrigt nu sakna all aktualitet. För att emellertid icke frångå den af Svensk Musiktidnings förra Redaktion hyllade principen att låta tidningen vara ett slags »uppslagsbok» öfver de musikaliska företeelserna i Stockholm, vilja vi här söka få en öfverblick — om än ofullständig och kortfattad — öfver dessa.

Under FEBRUARI månad ha vi då att anteckna såsom det viktigaste evenemanget en svensk operapremiär, framförandet af NATANAEL BERGS dramatiska dikt »LEILA», som ägde rum den 29. februari å K. teatern. Själfva uppslaget till handlingen har herr Berg, som skrifvit sin libretto själf, hämtat från Byrons »The Giaur», hvilken han sedan bearbetat för sitt ändamål. Textredogörelsen på K. teaterns program lyder: »Leila är en af Hassans hustrur. Hassan älskar henne lidelsefullt och närmar sig henne med alla försök att uppväcka hennes genkärlek; hon älskar honom nämligen icke, utan har en annan bild i sitt hjärta och brinner af kärlek till en ung venetianare, Marzio. Med tilhjälp af sin tjänarinna och förtrogna, Balid, lyckas Leila, sedan hon med en sömndryck bedöfvat den bevakande öfvereunucken, fly med Marzio. Eunucken straffas på grund af sin förmenta brist på vaksamhet med att hans tunga utskäres. Sedan Hassan upptäckt Leilas försvinnande, skickar han sina män att förfölja de flyende. Dessa lefva dolda i skogarna och ha tillsammans med en gammal trotjänare, Mervan, tagit tillfällig bostad i en ruin under afvaktan att lyckas uppnå Marzios hemland. De kringrännas och angripas af Hassans tjänare; under Marzios och Mervans strid med dem bortför eunucken och några män Leila. Straffet för Leilas brott blir att hon dränkes i hafvet. Marzio utkräfver dock en blodig hämnd för Leila, i det han tager hennes mördares, Hassans lif.»

Af detta har nu hr Berg åstadkommit fyra akter, visserligen korta men dock alltför pretentiösa för detta skäligen magra innehåll. Af dagskritiken räddes han äfven att verkställa en strykning och omarbetning, så att det hela blifvit en enaktare, som då hade kunnat framstå rätt verkningsfull. I alla händelser är sista akten malplacerad; dess enda innehåll är uttömdt med orden: »Marzio utkräfver en blodig hämnd för Leila, i det han tager hennes mördares, Hassans lif.» — »Själf dör han äfven», borde det dessutom för fullständighetens skull ha stått, ty helt omotiveradt — eller åtminstone rätt dunkelt motiveradt — faller han själf döder ned bredvid sin dödade fiende. Ridå.

Detta slut påminner rätt mycket om ett gammalt gouteradt studentspex, som slutar med att alla på scenen befintliga personnager döda sig, »allt efter som knifven varder ledig».

Från en vida fördelaktigare sida framträder emellertid t o n s ä t t a r e n Natanael Berg. Visserligen har musiken, i hvilken han hör till den germanska musikvärldens yttersta vänster, icke någon större personlig egenart — Richard Wagners och Richard Strauss' inflytande är alltför påtagligt —, men orkestreringen är synnerligen väl funnen, smidig, elegant och karaktäristisk. Det är tydligen just i själfva orkesterklangen som kompositören lagt tyngdpunkten. Själfva det musikaliska innehållet är ju, som sagdt, rätt opersonligt. De ledmotiv, som man här och där kunde tro sig uppfatta, ha icke användts konsekvent, och det sångliga elementet har fått träda för mycket i bakgrunden; »Salomes» ansträngda »Sprechgesang» är bestämmande. Dock finnas enstaka moment af stor skönhet, såsom stora delar af första akten, Leilas poesifyllda sång i början af andra akten och hennes scen innan hon dränkes.

Själfva utförandet var godt på alla händer, icke minst i orkestern, som under Hofkapellmästare Järnefelt med stor framgång löste det invecklade partiturets alla svårigheter. Rollfördelningen var följande: Leila, fröken Larsén; Balid, fru Järnefelt; Hassan, herr Oscàr; Marzio, herr Stockman; eunucken herr Svedelius; Mervan, herr Lejdström; Muczzin, herr Lennartsson; i mindre roller herrar Lindstedt, Herou, Mandahl och Sjöberg. — Herr Thorolf Janssons dekorationer voro lysande och herr Andrés regi vårdad.

TREDJE SYMFONIKONSERTEN ägde rum den 3. efter följande program: 1: Tschaikowsky, symfoni N:o 4, f-moll; 2: Fr. Berwald, violinkonsert; 3: Marteau, Svit för violin och orkester; 4: Natanael Berg, »Traumgewalten», symfonisk dikt; 5: Richard Wagner, Ouv. till »Rienzi». Solist: Professor Henri Marteau. Dirigent: Hofkapellmästare Järnefelt. — En intressant konsert sålunda med flera nyheter. Tyvärr tillåter oss icke det be-

gränsade utrymmet att här närmare gå in på programmet. Vi nöja oss med att påpeka, att det nu var första gången som Berwalds violinkonsert (opus 2) framfördes i Stockholm i sin helhet. Ett ungdomsarbete som den är, förråder den likväl redan mycket af sin upphofsmans senare mera tydligt framträdande säregenheter. Professor Marteaus Svit för violin och orkester, tillägnad K. Musikaliska Akademien, är ett alltigenom nobelt verk utan all affektion och med en synnerligen skickligt behandlad orkester. Natanael Bergs »Traumgewalten» har omnämnts i förra numret af Svensk Musiktidning i samband med musikfesten i Dortmund, där detta verk jämväl uppfördes. Hofkapellet under herr Järnefelt kunde med denna konsert lägga en stor konstnärlig seger till alla sina föregående.

Den 29. gaf MUSIKFÖRENINGEN i Musikaliska Akademiens stora sal sin åttionde konsert med tre kantater af Bach och Bossis oratorium Höga visan på programmet. Kören under Professor Nerudas ledning häfdade sitt gamla anseende som en af de bästa i hufvudstaden. Aftonens solister voro fru Claussen samt hrr Fahlman och Wallgren, af hvilka särskildt den förstnämnda gaf förnyadt prof på sin utsökta musikaliska smak och sitt stiltrogna föredrag.

Bland februari månads solistkonserter fäste sig särskildt i minnet den finska sångerskan SIGNE LILJEQUISTS debutkonsert i K. Vetenskapsakademiens hörsal den 22. Hon rönte därvid så enhälligt erkännande af den annars oftast ytterst divergerande Stockholmska dagskritiken och ett så varmt mottagande af den fulltaliga publiken, att hon kunde ge ytterligare en konsert, och nu i Musikaliska Akademien den 1. mars. Då fröken Liljequist i vinter kommer att konsertera härstädes, uppskjuta vi till dess vårt omdöme om hennes sångkonst, och hoppas vi jämväl att vid samma tillfälle kunna meddela Svensk Musiktidnings läsare hennes fotografi.

Strax efter fröken Liljequists första konsert lät den i Berlin högt värderade sångerskan fröken KARIN LINDHOLM höra sig i K. Vetenskapsakademien den 26. Kanske var det till en stor del på grund af den olämpliga tidpunkten för hennes konsert så strax efter fröken Liljequists triumfer som man i pressen bedömde henne rätt hårdt och delvis orättvist. Äfven om hon icke hade den förras absoluta behärskande af sin stämma — och hvarför skall man för öfrigt jämföra härvidlag? —, var hennes prestation aktningsbjudande och långt ifrån alldaglig. Särskildt fäste man sig vid den musikaliska omvårdnad och säkerhet, hvarmed hon utförde sitt programs kräfvande nummer.

Den 16. framträdde basbarytonen THORILD BRÖDERMAN (brorson till operasångaren B.) med en konsert i Musikaliska Akademien efter ett program, sjunget på icke mindre än sex språk. »Outvecklad föredragningskonst och oförmåga att ge uttryck åt olika stämningar», förklarades af en kritiker vara utmärkande för honom. I öfrigt gjorde han emellertid ett fördelaktigt intryck med sin synnerligen kraftiga, på djupet dock ej fullt tillräckliga stämma.

Den 19. sjöng herr AUGUSTIN KOCH äfvenledes i Musikaliska Akademien. Från sin debut som Tonio i »Pajazzo» var han förut fördelaktigt känd. Vi hänvisa beträffande hans sångkonst till ett tidigare uttalande i Svensk Musiktidning i samband med denna debut. Herr Koch gaf ännu en konsert å samma ställe den 4. mars under medverkan af fröken Ebba Nyström.

Den ungerska violinvirtuosen STEFI JUNG-GEYER bevisade vid sina tvenne konserter i Musikaliska Akademien den 12. och 15., att de omdömen om hennes spel, som voro citerade i Svensk Musiktidning N:o 3 d. å. efter en tysk tidskrift, ingalunda voro öfverdrifna. Hvad som framför allt frapperade hos henne, var den stora självfullheten i föredraget, som höll allt effektsökeri fjärran. Vi hänvisa i öfrigt till ofvannämnda nummer af Svensk Musiktidning, som jämväl innehåller hennes fotografi.

Om man till detta lägger MUSIKERFÖRBUNDETS symfonimatiné den 18. i Musikaliska Akademien med Haydn (symfoni N:o 7 i G), Mozart (violinkonsert i Ess; solist: Sven Kjellström) och Beethoven (c-mollsymfonien) på programmet och Förste Hofkapellmästaren Conrad Nordquist på anförarpallen samt KAMMARMUSIKFÖRENINGENS sjunde konsert den 8. (program: Mendelssohns stråkkvartett i a, op. 13; Beethovens i F, op. 59, och Haydns i f., op. 20), har man en i det närmaste fullständig redogörelse för februari månads musiklif i Stockholm.

*

MARS månad plägar vara vårsäsongens mest gifvande period i hufvudstaden. Så äfven i år. Operan kunde redan den 2. anteckna ett verkligt evenemang: EUGEN D'ALBERT-KONSERT, vid hvilken den celebre konstnären framträdde i sin tredubbla egenskap af tonsättare, dirigent och solist. Och kanske han denna afton vann sin största framgång som solist. Åtminstone hafva vi ännu i lifligt minne hans genialiska tolkning af Beethovens Ess-durkonsert. Han visade sig här alltjämt vara de stora linjernas man, den temperamentsfulle, himmelsstormande titanen. Som tonsättare lät han höra sig i ouvertyren till en af sina många operor, »Improvisator», ett nästan för lätt underhållningsstycke, »men som man dock lyssnade till med en viss respekt, eftersom kompositören själf anförde», som en kritiker yttrade. Tillsammans med Hofkapellet spelade hr d'Albert dessutom Liszts Liebestraum N:o 3 samt den mäktiga E-durpolonäsen. Hofkapellet under herr Järnefelt utförde som inledning och fyllnadsmusik Webers ouvertyr till »Euryanthe» och Bizets första Arlesienne-svit. — Eftersom herr d'Albert nu befann sig i Stockholm, begagnade sig Operan af tillfället att som ett slags à-pros-pos ge »L å g l a n d e t», som sålunda f. f. g. i år gick öfver scenen den 7., och som icke gifvits under den nuvarande regimen. Bland de förändringar, som vidtagits, var det gifvet en fördel att slå tillsammans prologen och första akten och ge dem i ett sammanhang. Sebastians roll hade vidare öfvertagits af hr Oscàr, och hr Schweback sjöng Pedros parti med stor framgång. Hr Järnefelt dirigerade. — Under sin Stockholmsvistelse gaf för öfrigt hr d'Albert tvenne egna konserter i Musikaliska Akademien (den 6. och 8.), upptagande kompositioner af Bach, Beethoven, Schubert, Schumann, Chopin, Rubinstein m. fl.

I Operans annaler är vidare att för denna månad anteckna återupptagandet af MEYERBEERS »P r o f e t e n», som första gången gafs den 25. Rollfördelningen var följande: Titelpartiet, hr Kirchner; Bertha, fröken Larsén; Fides, fru Claussen; Jonas, Zacharias och Mathiesen, hrr Malm, Svedelius och Sjöberg; Obertahl, hr Oscàr. Dirigent: hr Wiklund. — Uppsättningen var så när som på några mindre ändringar den gamla vanliga. Endast skridskobaletten i tredje akten saknades. Och det var skada. När vi få Meyerbeer, låt oss då få honom med besked! Fru Claussens storstilade Fides skall sent glömmas. — Vid Faustföreställningen den 29. fortsatte hr CONNY MOLIN sin debut, som han påbörjat som grefve Luna i »Trubaduren». Intrycket af hans framställning lofvade godt för framtiden, äfven om man hade en del invändningar att göra, till stor del härrörande från den beryktade debut-nervosite'n. — FJÄRDE SYMFONIKONSERTEN gafs den 23. under hr Järnefelts ledning efter följande program: Bach, Svit i D; Schuberts ofullbordade symfoni i h; Brahms' symfoni N:o 4, e-moll.

MUSIKERFÖRBUNDET gaf sin femte och sjätte symfonimatiné i Musikaliska Akademien den 10. och 17. Vid den förra upptog programmet uteslutande tonsättningar af Hugo Alfvén, hvilken själf anförde; fröken Signe Rappe medverkade som solist. Vid den senare debuterade hr Olallo Morales såsom dirigent i hufvudstaden; hans program bestod af Mendelssohns Skotska symfoni, Berwalds ouv. till »Estrella», Mozarts Violinkonsert i A samt

Nicolais ouv. till »Muntra fruarna i Windsor». Solist var hr Julius Ruthström.

KAMMARMUSIKFÖRENINGEN hade sin åttonde konsert den 5. efter ett skandinaviskt program, upptagande Ludvig Normans a-mollkvartett, Johan Svendsens oktett opus 3 samt Carl Nielsens violinsonat opus 9. Särskildt det sistnämnda verket, utfördt af hrr Sven Kjellström och Adolf Wiklund, väckte intresse. Vid Kammarmusikföreningens nionde konsert den 21. utfördes Schumanns A-durkvartett, Hugo Wolfs »Italienska serenad», Dittersdorfs Ess-durkvartett samt fyra romanser af Hugo Wolf, med stor framgång föredragna af hr Thorsten Lennartsson.

Den 3. kunde ett betydelsefullt musikerjubileum firas, i det att STOCKHOLMS ALLMÄNNA SÅNGFÖRENING då fyllde 50 år, ett evenemang, som gaf anledning till afsjungandet af en jubileumsfestkonsert i Musikaliska Akademien, upptagande på programmet, förutom flera mer eller mindre kända kvartetter, anförda af Sånföreningens nuvarande dirigent, hr E. Carelius, samt en prolog och historik, framsagda af hr A. Weidenhaijn, Södermans »Värfningen», utförd af Hofsångaren John Forsell med Förste Hofkapellmästare Conrad Nordqvist som ackompanjatör. Vi hoppas att i ett följande nummer af Svensk Musiktidning kunna meddela några data ur detta ett af Stockholms äldsta körsällskaps historia.

Ett säreget intresse var knutet vid den konsert, som den 24. gafs i Östermalms kyrka af S. S. U. H.-KÖREN. Därvid framfördes nämligen f. f. g. den blinde tonsättaren Carl Lundells Requiem för blandad kör och orkester, ett verk som, följande berömda mönster inom genren, förrådde synnerligen gedigna harmoniska och kontrapunktiska kunskaper hos kompositören, på samma gång som körsatsen klingade alldeles förträffligt och orkestern var behandlad med en viss försynt säkerhet. Kören under hr David Ahléns ledning skötte sig till full belåtenhet.

Den 10. gaf direktör ALBERT LINDSTRÖM sin sedvanliga årligen återkommande orgelkonsert i Jakobs kyrka, därvid denna gång assisterad af hr Julius Ruthström och fröken Karin Branzell, hvilken sistnämnda vid detta tillfälle sjöng första gången offentligt i Stockholm och genast visade sig vara en sångerska af betydenhet.

Den på senare tiden som ackompanjatör mycket anlitade och då och då hörde tonsättaren NATANAEL BROMAN, som hör till de yngre, lofvande svenska musikerna, gaf en egen konsert i Musikaliska Akademien den 7. När han för icke länge sedan utgick från Musikkonservatoriet, lät han tala om sig som en god tonsättartalang (symfoniska saker och sånger), och detta rykte visste han att häfda genom den vid denna konsert spelade violinsonaten i d-moll, som var ett alltigenom intressant arbete, rikt på personliga inlägg, äfven om man kunde skönja ett starkt inflytande från andra nordiska tonsättare, särskildt Emil Sjögren. I sin egenskap af pianist utförde han med stor teknisk skicklighet och vårdadt musikaliskt föredrag några satser ur Bachs d-mollsvit, Schumanns Novelett i E och »Des Abends» samt ett par Chopinnummer. Herr Axel Runnqvist skötte violinstämman i sonaten samt spelade tvenne »sentimentala romanser» af Vilhelm Stenhammar, hvilka voro ett slags påminnelse om 1850—60-talens musikaliska idoler à la Randel.

Den 22. gåfvos tvenne romanskonserter, den ena i Musikaliska Akademien af fru ANNA NORRIE, den andra i Vetenskapsakademien af fru SVEA HERTZ-ÖBERG och hennes man, den bekante författaren HUGO ÖBERG. Om båda konserterna kan sägas, att de icke stodo på den konstnärliga nivån, att man med något utbyte kan ge sig in på en närmare redogörelse för dem. Särskildt den sistnämnda gick i dilettantismens tecken.

INGNAZ FRIEDMAN gästade åter hufvudstaden i denna månad och gaf tvenne fulltaligt besökta konserter i Musikaliska Akademien den 12. och 15. Vidare gaf en nittonårig violinist miss AIMEE CARVEL en konsert i Musik. Akademien den 26.; hon visade sig hafva mycket kvar att lära, innan hon kan sägas behärska sitt instrument, främst att spela rent.

Grefvinnan AINA MANNERHEIM gaf en konsert den 11. i Musikaliska Akademien till förmån för Svenska Vanföreanstalternas centralkommitté och efter ett intressant program, upptagande bl. a. Peterson-Bergers nya Strindbergssångcykel och Debussys sällan hörda »Fêtes galantes».

En ovanlig framgång hade den finska sångerskan fru JENNY SPENNERT vid sin konsert å samma lokal den 29. Då vi i vinter blifva i tillfälle att förnya bekantskapen med hennes konst, uppskjuta vi vårt omdöme tills vidare.

Under mars ha vi slutligen att anteckna ett stort evenemang på Oscarsteatern, premiären af en ny svensk operett, FELIX KÖRLINGS »Guldgrufvan». Den lätta anrättningen, som stod på gränsen mellan operett och revy, hade jämväl hvad libretton beträffar hopsvarfvats af hr Körling och var så på kornet lik alla andra moderna operetter, att vi sakna anledning att här närmare redogöra för dess innehåll. Musiken hade en del goda sidor, främst i fråga om orkestreringen, men annars var den af sådan beskaffenhet, att man efter föreställningens slut ej hade något minne af den. Den korta tid, »Guldgrufvan» höll sig uppe på repertoaren, lefde den så godt som uteslutande på hr Ringvalls dråpliga kreerande af hufvudrollen (fursten); öfriga uppträdande voro bl. a. fröknarna Kårsell och Lindzén, fru Bodén, hrr Ullman, Allum, Lund och Textorius.

*

APRIL månad inleddes på Operan med en afskedsrecett den 1. för fröken ANNA KARLSOHN, som då uppträdde för sista gången på operascenen. Hon utförde Marcellinas roll i »Figaros bröllop» och hyllades under aftonens lopp med lagerkransar och blommor i mängd, hvarjämte hr Forsell efter sista akten under publikens jubel med några hjärtliga ord till festföremålet öfverlämnade en silfverskål från kamraterna vid Operan. — För öfrigt är, hvad Operan vidkommer, under denna månad hufvudsakligen endast att anteckna den tyske tenoren HANS TÄNZLIERS gästspel. Han sjöng bl. a. Johan Leyden i »Profeten» och Tristan i »Tristan och Isolde». Han visade sig vara i besittning af en mycket klangfull hög tenor i förening med en ståtlig apparition och en fullt acceptabel scenisk framställningskonst. — Den 7. april gick femte symfonikonserten af stapeln.

I Musikaliska Akademien afhöll KAMMARMUSIKFÖRENINGEN sin tionde och sista konsert för säsongen den 2. med Mozarts klarinettkvintett, Bachs Adagio och fuga ur g-mollsonaten för soloviolin (hr Kjellström) samt Beethovens septett. Den 23. gaf MUSIKFÖRENINGEN sin tredje abonnemangskonsert, hvarvid utfördes Wolf-Ferraris kantat »La vita nuova» och Bruckners »Te deum». Det knappa utrymmet förbjuder oss att här närmare sysselsätta oss med dessa förträffliga verk. Professor Neruda anförde, Hofkapellet ackompanjerade, och bland solisterna märktes hr Carl Lejdström, fröken Larsén, fru Claussen, hr Stockman m. fl. — NYA FILHARMONISKA SÄLLSKAPET gaf under ledning af Hofkapellmästare Armas Järnfelt en Beethovenkonsert den 30., hvarvid följande verk af Beethoven utfördes: »Meeresstille» för kör och orkester, Körfantasi för piano, kör och orkester samt C-durmässan. I Körfantasien utfördes pianostämman af hr Vilhelm Stenhammar, och solister i mässan voro fru Ulrich från Kungl. teatern i Köpenhamn samt fröken Karin Branzell samt hrr Björling och John Johansson. — En konsert, som var ägnad att ge rika löften för framtiden, föranstaltades den 27. april af K. MUSIKKONSERVATORIET med dess elever. Vi syfta därvid särskildt på hr O. Wiberghs förträffliga gestaltning af Mozarts pianokonsert i d-moll; äfven en lofvande baryton,

herr E. Jansson, debuterade med Södermans »Kvarnruinen». Den utmärkta elevkören sjöng Verdis »Pezzi sacri»; ackompanjemanget sköttes under hr Nordqvists ledning af konservatoriets väl sammansatta elevorkester, som dessutom som inledning spelade Mendelssohns konsertouvertyr »Hebriderna». – Pianisten SIXTEN WESTERBERG, som nyligen afslutat sina studier vid Konservatoriet, gaf en egen konsert den 25., hvarvid han lade i dagen flera förträffliga egenskaper, främst en omsorgsfullt utbildad teknik och god musikalisk smak. Värdefullt biträde lämnades vid hans konsert af hr Julius Ruthström, som jämte konsertgifvaren utförde Beethovens violinsonat i A-dur. För öfrigt upptog programmet bl. a. en Chopinafdelning samt Liszts E-durpolonäs.

En svensk sångerska, fröken ESTHER ERICSON elev dels af Konservatoriet och dels af Doktor Gillis Bratt, debuterade med en framgångsrik konsert i K. Vetenskapsakademiens hörsal den 11. Hon äger en kraftig mezzosopran, som hon behandlar med en viss rutin, särskildt på mellanregistret, hvaremot hon på höjden ännu forcerar sin stämma för mycket. Hennes utbildning synes emellertid gå i den rätta riktningen, och med den goda musikaliska smak, hon visade sig besitta i utförandet af det stilfullt uppställda programmet, har hon säkerligen all utsikt att nå rätt långt som romanssångerska.

Den 22. och 26. konserterade den bekante violinmästaren Professor WILLY BURMESTER. Märkvärdigt nog försummade hufvudstadens musikpublik dessa tillfällen att förnya bekantskapen med hans förnäma konst.

Långfredagen den 5. april gick den sedvanliga konserten till förmån för Frimurare-Barnhuset af stapeln i Östermalms kyrka, hvarvid naturligtvis HAYDNS »Skapelsen» uppfördes af Hofkapellet och Operakören under hr Nordqvists anförande. Solister voro Friherrinnan Lykseth-Skogman och fru Barthels samt hrr Malm, Sjöberg och Svedelius.

*

MAJ månad hade att visa ett återupptagande på Operan af OFFENBACHS »Hoffmanns äfventyr», som icke spelats på denna scen sedan mera än 20 år, men som gafs på Oscarsteatern för fyra år sedan. Premiären var den 4., och rollbesättningen var följande: Hoffman, hr Kirchner; Olympia, frkn Case (deb.); Giulietta, friherrinnan Skogman; Antonia, frkn Hörndahl; Nicklaus, fru Järnefelt; Lindorff-Coppelius-Dupertutto-Mirakel, hr Oscàr; André-Cochenille-Pitichinoccio-Franz, hr Malm; Spalanzani, hr Lennartsson; Czerpel, hr Stiebel. Dirigent: hr Järnefelt. – Senare inträdde hr Stockman i hufvudrollen, och man måste säga, att han skötte sin uppgift vida bättre än hr Kirchner. Man frapperades öfver den rörlighet och frihet, han vunnit i sitt spel, och hans vokala glans var större än någonsin. Fröken Essie Case, som hade sin andra debut i Olympias roll (hennes första var som Thiline i »Mignon»), briljerade framför allt med sitt förträffliga utförande af den myckna och svåra koloratursången. Bland öfriga uppträdande vilja vi särskildt framhålla fröken Hörndahls i vokalt hänseende förtjänstfulla kreerande af Antonias roll samt hr Oscàrs förträffliga gestaltning af den demoniska sammanbindningsfiguren Lindorff-Coppelius-Dupertutto-Mirakel. Hr Goldbergs iscensättning var på det hela taget rätt lyckad, och hr Thorolf Jansson hade bidragit med några nya dekorationer, af hvilka främst andra aktens venetianska bild väckte berättigad förtjusning.

Under denna månad gästades Operan af den parisiska operasångerskan MADAME JEANNE CAMPREDON. Som Julia, Margareta och Mimi hade hon tillfälle att med sin vokala och yttre fägring och sitt intelligenta spel helt lägga Stockholmspubliken för sina fötter.

I Musikaliska Akademien konserterade pianisten UNO SUNDELIN den 6. Han har ju vid flera föregående tillfällen uppträdt offentligt i hufvudstaden, men aldrig har han vunnit en så fullständig konstnärlig seger som med denna konsert. Vi hoppas att vid något senare tillfälle ytterligare få sysselsätta oss med hans konst och nöja oss med att citera följande uttalande om honom af en recensent i en Stockholmstidning: »Särskildt fäste man sig vid anslagets förening af nyansrikedom och aldrig grumlad klangskönhet. Fortissimot, som annars så lätt blir järn- och träaktigt slamrande, är här den kanske grannaste nyansen, fullt af must och klangdjup. Därjämte tedde sig fingerfärdighet och öfrig teknik både solid och finpolerad.» Förutom tre afdelningar med internationella komponistnamn upptog programmet en afdelning svenska nyheter, såsom ett välgjordt, ståtligt Preludium af Rangström, en säregen Nocturne af Henning Mankell samt flera pianostycken af Lennart Lundberg.

En mindre vanlig debut var den, som sångerskan fröken SIGNE CARLSON hade den 7., då hon föranstaltat en konsert i Gustaf Vasa-kyrkan. Hon förklarades t. o. m. af en ansedd kritiker »med säkerhet hafva en af de skönaste och bäst utbildade mezzosopraner i det nuvarande Sverige». Hvad man särskildt beundrade hos hennes stämma, är dess mjuka, varma fyllighet, hvartill sällar sig en tydlig och korrekt deklamation. Hon är elev af fru Maria Rubenson och kompositören Ture Rangström.

MUSIKALISKA AKADEMIENS högtidsdag firades den 18. Den musikaliska afdelningen upptog denna gång Johan Svendsens Symfoni i D och Gustav Mahlers Kindertotenlieder samt Mozarts Trollflöjtsouvertyr. De utförande voro fru Julia Claussen och Hofkapellet under Armas Järnefelt.

Den 14. hade RICHARD ANDERSSON i Musikaliska Akademien anordnat sin sedvanliga årliga konsertafton, vid hvilken tvenne unga damer, fröknarna Helmy Lindéhn och Ella Petersson med aktningsvärd framgång utförde, den förra Rachmaninoffs pianokonsert i d och Beethovens Essdurkonsert och den senare Liszts »Todtentanz». Musikerförbundets orkester ackompanjerade under den schwungfulla ledningen af hr Kurt Atterberg, en ung göteborgsk ingenjör och musiker, som för någon tid sedan lät fördelaktigt tala om sig, då en hans symfoni framfördes i hans hemstad. – Richard Andersson fortsatte sina elevuppvisningar den 17., och den 18. hade fröken Sigrid Carlheim-Gyllensköld jämväl en uppvisning med en del yngre elever i hennes musikinstitut.

De musiksäsongen afslutande vårkonserterna höllos den 4. af K. F. U. M.-kören, den 28. af Sångsällskapet O. D. från Uppsala (på genomresa till svenska musikfesten i Dortmund), den 29. af Stockholms Studentsångförbund och den 30. af Stockholms Sångarförbund.

2. Juli.

I samband med de Olympiska spelen uppblomstrade i hufvudstaden en kortvarig men rätt innehållsrik musiksäsong, i det att såväl Operan som Oscarsteatern slogo upp sina portar, hvarförutom en pianokonsert gafs i Vetenskapsakademiens hörsal och tvenne större musievenemanger gingo af stapeln i direkt anslutning till de Olympiska spelen, nämligen en stor sångarfest och en militärkonsert, anordnad af Musikerförbundet.

OPERANS högsommarsäsong inleddes med OFFENBACHS »Hoffmans äfventyr» samt fortsattes med »Carmen», »Romeo och Julia», »Tosca» »Lohengrin» och ROSSINIS »Barberaren i Sevilla». Dessutom gåfvos trenne festföreställningar, den 6., 11. och 15. Den första af dessa var en »Svensk balladkonsert», utförd af hofsångaren John Forsell till ackompanjemang af hofkapellet under hofkapellmästare Järnefelts ledning. Programmet hade följande sammansättning: Söderman, Ouv. till »Orleanska jungfrun» samt balladerna »Tannhäuser» och »Kung Heimer och Aslög», Stenhammars »Florez och Blanzeflor», Halléns ballad ur »Gustaf Vasas saga», Rangströms »Ballad» samt Alfvéns »Klockorna» och »Skogen sofver». –

Den andra festföreställningen bjöd på EUGENE d'ALBERTS »Izeyl», i hvilken opera herr Forsell uppträdde som gäst i furstens parti och fröken Karin Branzell debuterade som Sarvillaka. – Vi den sista festföreställningen uppfördes dels första och andra akterna ur »Hoffmanns äfventyr», hvarvid fröken Larsén f. f. g. sjöng Giulietta, samt dels andra akten ur »Aida», där fröken Branzell debuterade som Amneris.

OSCARSTEATERNS repertoar under denna tid omfattade »Grefven af Luxemburg», »Glada änkan», »Kyska Susanna», »Eva», »Frihetsbröderna» och »Sköna Helena». I den förstnämnda operetten tog herr Carl Barklind återinträdde på Oscarsteaterns scen efter sin séjour i landsorten. Angèles parti sjöngs af fru Judith Lindenau, bekant från direktör Ranfts landsortssällskap. – I »Frihetsbröderna», som första gången gafs under denna säsong den 15. juli, debuterade fröken Naima Wifstrand som Fragoletto; hon är känd från ett tidigare uppträdande i Stockholm år 1900 som Olga i »Dollarprinsessan»; hennes såväl sceniska som vokala utbildning har sedan dess gått ofantligt framåt, och hon borde verkligen hållas kvar vid Oscarsteatern för framtiden. –

Den 19. gaf en amerikansk pianist LEO TECKTONIUS en konsert i Vetenskapsakademiens hörsal. Programmet upptog kompositioner af Ph. Em. Bach, Beethoven, Grieg, konsertgifvaren själf m. fl. och gaf herr Tecktonius tillfälle att lägga i dagen goda pianistiska egenskaper, särskildt i fråga om den rent tekniska sidan af hans spel.

MILITÄRKONSERTEN i Stadion den 6. blef till en mäktig jättekonsert, i det att icke mindre än 300 militärmusici från tolf olika militärmusikkårer medverkade. Programmet, som genomgicks under stort jubel från de tusentals åhörarna, upptog som inledning HELMER ALEXANDERSSONS prisbelönade olympiska festmarsch samt var dessutom sammansatt af Södermans ouv. till »Orleanska jungfrun», Peterson-Bergers »Norrländsk rapsodi», Stenhammars »Sverige», O. Lindblads »Stridsbön», Södermans »Bellmanspoutpourri», Halléns marsch ur »Gustaf Vasa», Sjögrens Festpolonäs i E-dur, Alfvéns »Midsommarvaka» samt slutligen »Hör oss, Svea», »Vårt land» och »Du gamla, du fria». Samtliga nummer utfördes under de olika anförarnas ledning med stor precision och god musikalisk uppfattning. Särskildt slog Emil Sjögrens vackra Festpolonäs an. –

DEN STORA SÅNGARFESTEN den 11.–14. inleddes med en barnkonsert den 11. i den särskildt för denna fest inredda Sångarhallen vid Valhallavägen. Det var ett femtiotal Kirunabarn, som med stort bifall utförde denna konsert. Den egentliga festen öppnades emellertid först med festkonserten i Sångarhallen den 12., hvarvid programmet upptog ett antal körkompositioner, som dels sjöngos af alla sångarförbunden gemensamt – en kör på icke mindre än 4,400 man –, dels af de olika sångarförbunden hvar för sig. Den större kören dirigerades af ingenjör Gustaf Hultquist såsom varande förste förbundsdirigent. Följande nummer utfördes: Vårt land af Josephson, Glad såsom fågeln af Prins Gustaf, (hela kören); På vakt af Körling, Till hafs af Alfr. Berg, (Skånska Sångarförbundet under anförande af universitetets kapellm. Alfr. Berg); Sång för Värmländska Sångarförbundet af G. Kallstenius, »Hulda vår» af Petschke, (Värmländska Sångarförbundet under anförande af rektor G. Kallstenius); »Jag vet ett land» af O. Lindblad, »Marschen går till Tuna» af Widéen, (Dalarnes Sångarförbund under anförande af fil. lic. D. F. Nylund); »Norrland» af W. Stenhammar, Fredmans Ep. n:o 38 »Undan ur vägen» af Bellman, (Norrlands Sångarförbund under anförande af ing. Gust. Hultquist); »O Gud som styrer» af G. Wennerberg, Sverige af W. Stenhammar, (Svenska Sångarförbundet under anförande af ing. Gust. Hultquist); Vineta, folkvisa, Visby af H. Lindqvist, (Gotlands Sångarförbund under anförande af dir. H. Lindqvist); »Sköna sol du allt förgyller» af Kremser, »Ack, om jag vore kejsare» af E. Düring, (Östgöta Sångarförbund under anförande af Edv. Düring); Sång till Småland af H. Widén, (Smålands Sångarförbund. Dirigent: ing. A. Stomberg); Vårluft af Aug. Körling, Björneborgarnes marsch, (Södermanlands Sångarförbund under anf. af dir. A. W. Johanson); Sjung, sjung af Söderman, Hör oss, Svea af G. Wennerberg, (hela kören under anf. af ing. Gust. Hultquist). – Den andra festkonserten ägde rum i Stadion den 13. hvarvid följande kvartetter sjöngos: Josephsons »Vårt land», Alfvéns »Här är landet», Prins Gustafs »Glad såsom fågeln», Wennerbergs »Stå stark, du ljusets riddarvakt», Södermans »Sjung, sjung», »Björneborgarnas marsch», Stenhammars »Sverige», Wennerbergs »Hör oss, Svea» och slutligen »Du gamla, du fria». Programmets samtliga nummer dirigerades af ingenjör Hultquist. Denna konsert hade föregåtts af ett ståtligt sångarfesttåg, som utgått från lejonbacken. – Tredje festkonserten den 14. i Sångarhallen bjöd på en anslående hyllning åt 1867 års berömda Pariserkör, af hvars 40 ännu lefvande medlemmar 26 stycken infunnit sig till festen, samt hade dessutom ett program, som var sammansatt dels af de af hela den stora kören sjungna Wennerbergs »Hör oss, Svea» och O. Lindblads »Stridsbön» och dels af körer, utförda af de olika sångarförbunden, nämligen: Västergötlands Sångarförbund under anförande af direktör Sven Körling, Örebro läns under direktör A. Andrén, Upplands under direktör Colleen, Västmanlands under h:r Hultquist, Stockholms under direktör C. Gentzel, Gefleborgs läns under rektor Hillström, Göteborgs- och Bohusläns under direktör Fr. Hjort samt Kristianstads läns Sångarförbund under anförande af direktör N. Nilsson.

I allmänhet kan det sägas, att det under denna sångarfest sjöngs förvånande väl. Den stora kören med sina 4,400 sångare var ju visserligen icke ägnad att ge någon egentlig konstnärlig behållning – därtill var den ej tillräckligt homogen –, men dess massverkan var synnerligen imponerande och dess samsjungning aktningsbjudande. Bland de olika förbundskörerna togs kanske priset af Örebro och Gäfleborgs läns.

Om man härtill lägger, att den 7.–10. augusti Sveriges allmänna organist- och kantorsförenings andra allmänna riksmöte afhölls i hufvudstaden, ha vi gifvit en i det närmaste fullständig framställning af de viktigaste tilldragelserna i Stockholms musiklif under sommaren.

*

3. 27. augusti—20. september.

Operan.

Aug. 27. NICOLAI: Muntra fruarna i Windsor. (Falstaff: hr Stiebel; Ström: hr Oscàr; Fenton, Spinker och Cajus: hrr Lennartsson, Malm, Mandahl; fru Ström, fru Page, Anna Page: fruar Oscàr, Järnefelt, fröken Hörndahl. Regi: Harald André. Dirigent: Adolf Wiklund.)

28. GOUNOD: Faust. (Fröken Linnander, fru Bartels, hrr Stockman, Wallgren och Lindstedt.)

29. PUCCINI: Tosca.

31. PUCCINI: Bohême.

Sept. 1. GOUNOD: Romeo och Julia. (Hr Stockman och frkn Linnander i titelpartierna samt fru Bartels, hrr Wallgren, Svedelius, Oscàr m. fl.).

3. 8. 15. OFFENBACH: Hoffmanns äfventyr. (Hoffmann: hr Stockman; Olympia: frkn Case debut.; Giulietta, Antonia: fröknar Larsén och Hörndahl; Nicklaus: fru Järnefelt; Lindorff-Coppelius-Dupertutto-Mirakel: hr Oscàr; André-Cochenille-Pitichinoccio-Franz: hr Malm; Spalanzani: hr Lennartsson; Czerpel: hr Stiebel. Regi: Jaques Goldberg. Dirigent: Armas Järnefelt).

4. d'ALBERT: Izeyl. (Izeyl, furstinnan Sarvillaka: fruar Skogman, Claussen; två prinsessor: frkn Larsén, fru Järnefelt; två pärlfiskare: frkn Lindegren, Hörndahl; fursten, prins Scindya, en yogi: hrr Wallgren, Stockman, Sjöberg; Ram Singh, Cavaradja: hrr Malm, Lennartsson; en väfvare, en bergsman: hrr Stiebel, Svedelius. Regi: Jaques Goldberg. Dirigent: Armas Järnefelt.)

5. VERDI: Aida. (Aida, Amneris: frkn Linnander, Branzell debut.; Radames, Konungen, Ramphis, Amonasro: hrr Schwebach, Sjöberg, Wallgren, Oscàr.)

7. 19. BIZET: Carmen.

9. 12. ROSSINI: Barberaren i Sevilla. (Rosina, Marcellina: fru Oscàr, frkn Lindegren; grefve Almaviva, Figaro, doktor Bartholo, Bazil: hrr Lennartsson, Lejdström, Stiebel, Wallgren.)

11. 17. 21. NICOLAI: Muntra fruarna i Windsor. (Fahlstaff: hr Svedelius.)

14. DONIZETTI: Regementets dotter. (Marie, hertiginnan: fruar Oscàr, Claussen; Tonio, Sulpiz, Hortensio: hrr Malm, Svedelius, Grafström.)

MASCAGNI: På Sicilien. (Santuzza: friherrinnan Skogman; Lole; fru Järnefelt; Turiddo: hr Lennartsson.)

20. RICHARD WAGNER: Mästersångarna i Nürnberg. (Eva, Magdalena: frkn Larsén, fru Järnefelt; Walter v. Stoltzing: hr Stockman; Hans Sachs: hr Wallgren; Beckmesser, Pogner, Kothner, David: hrr Oscàr, Pogner, Stiebel, Malm; Nachtigall, Zorn, Moser, Ortel, Schwartz, Folz: hrr Lennartsson, Grafström, Ericson, Mandahl, Sjöberg, Nygren. — Regissör: hr Goldberg. Dirigent: hr Järnefelt.)

Oscarsteatern.

Aug. 31.—sept. 20. EDMUND EYSLER: Kvinnohataren. (Natalie von Roffan, Tilly: fruar Bodén, Meissner; Hubertus von Murner, major i reserven: hr Barcklind; Camille, hans nevö: hr Allum; Spitzki, betjänt hos Murner: hr Lund; Mary Wilton: frkn Grünberg; Baron Daminger, ägare af ett kapplöpningsstall: hr Ringvall; Baronessan Milljung: frkn Monthan; medlemmar af K. H.-klubben: hrr Jacobsson, Larsson, Fröling; fru von Stürmer: frkn Borg; Ada, Nelly, Kitty, Lina: frkn. Gräber, Holm, Rundblad, Lindzén; Franz: John Öfwerman. — Regi: Emil Linden. Dirigent: Hjalmar Meissner och Gustaf Tropp.)

8. 15. sept. HERVE: Lilla Helgonet (Mamzell Nitouche). Matiné. (Nitouche: frkn Berenz; Majoren: hr Ringvall.)

Musikaliska Akademien.

Sept. 16. 18. DOKTOR LUDW. WÜLLNERS konserter. Program 1: Schubert, Brahms, Hugo Wolf, Grieg, Bendix, Posa, Richard Strauss. Program 2: Schubert, Schumann, Hugo Wolff, Brahms, Löwe (»Archibald Douglas»). Ackompanjatör: Coenraad v. Bos.

Vetenskapsakademien.

Sept. 19. Konsert af amerikanska sångerskan MARTHA PHILIPS. Ackompanjemanget utfördes af frkn Märtha Ohlson.

*

Otto Nicolai

Återupptagandet å Operan af Nicolais »Muntra fruarna», som icke gifvits här sedan år 1908, då fröken Frieda Hempel gasterade som fru Ström, visade sig vara ett lyckligt grepp af direktionen. Den i bästa mening populära operan bör aldrig fattas på repertoaren, särskildt som vår lyriska scen för närvarande är i besittning af krafter, som kunna ge den ett i allo så lyckligt gestaltande, som nu kom den till del. Framför allt gåfvo de båda »lustiga fruarna» Oscàr och Järnefelt en på kornet träffad tolkning af de många roliga upptågen och situationerna, på samma gång som deras vokala prestationer voro synnerligen förträffliga. Detsamma kan i viss mån sägas om herr Stiebels Falstaff, ehuru han oftast lät sitt lifliga temperament föra sig väl långt vid framhäfvandet af rollens komiska moment. Den sedan gammalt ordinarie Falstaff, herr Svedelius, däremot hade i detta afseende en mindre lyckad afton, ehuru hans förträffliga stämma i viss mån ställde honom på ett annat plan än herr Stiebel. Regien och den musikaliska ledningen voro värda allt beröm, och de nya dekorationerna af hr Thorolf Jansson voro mycket praktfulla, särskildt sista tablåns skogsdekoration med den stora eken i scenens midt.

»Aida»-föreställningen den 5. var intressant dels såtillvida som herr Schwebach då f. f. g. sjöng Radames' parti, åt hvilket han med sin kraftiga stämma gaf en praktfull gestaltning, ehuru hans textuttal ännu fordrar en del omtanke, och dels emedan fröken Karin Branzell fortsatte sin debut som Amneris. Beträffande den sistnämnda hänvisa vi till ett utförligare omnämnande på annat ställe i dagens nummer.

Att anteckna är vidare reprisen af »Mästersångarne», hvilket verk i år kan fira sitt 25-årsjubileum på vår operascen, där pjesen först gafs den 2. april år 1887. Eva och Magdalena utfördes då af fröken Ek och fru Vilh. Strandberg (sedan af fröken Wellander); Stoltzing, Sachs och Pogner af hrr Ödmann, Lundquist och H. Strömberg; Beckmesser, David och Kothner af hrr Rob. Ohlson, Bratbost och Söderman. Senast gafs operan här år 1909 under herr Ranfts regim, och i år voro rollbesättningarna i hufvudsak desamma som vid detta tillfälle. Det var endast herr Stockman som var ny som Walter; hans stämmas ungdomliga välljud lämpar sig väl för denna uppgift, liksom hans sceniska framställning öfver hufvud taget var fullt acceptabel. Man hade endast önskat sig en något mindre ungdomlig maskering. Regien hade så när som på några mindre omstufningar — oftast till det sämre — icke underkastats några förändringar.

Oscarsteaterns första nyhet för säsongen, Eyslers »Kvinnohataren», var lik alla andra moderna operetter och kunde endast tack vare hela det illustra gardets (fru Meissner, hrr Ringvall, Barcklind och Lund) ansträngningar hålla sig uppe på repertoaren under en månads tid. Redan börjar herr Ranft annonsera om nästa premiär . . .

Konserternas långa rad öppnades af Doktor Ludwig Wüllner med tvenne konserter i Musikaliska Akademien. Om honom är intet nytt att förmäla, om icke möjligtvis att man kunde konstatera en tillbakagång i hans redan förut reducerade röstresurser sedan förra gången, han uppträdde här. En särskild mention honorable förtjänar hans ackompanjatör, hr Coenraad v. Bos, den mest idealiske pianistiske beledsagare, vi någonsin hört, och som

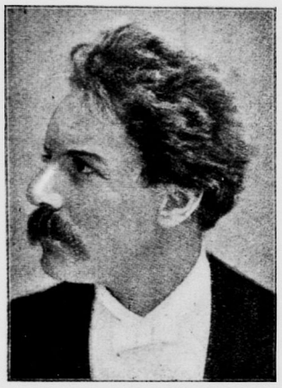

Ludwig Wüllner.

t. o. m. tack vare sitt konstförfarna spel hade tillfälle att understundom rädda den musikaliska situationen. — Den amerikanska sångerskan Martha Philips konsert hade bort gifvas inom en privat krets — hennes sångsätt och temperament lämpa sig icke ännu på länge för offentligt uppträdande.

Till
Red. insända musikalier, böcker, tidskrifter etc.

A. Ricci Signorini: *Giùda di Kerioth* (Judas Iscariot) *da G. Bovio.* Poema musicale per grande orchestra (Partitura); *Gli Amori Pastorali di Dafni e Cloe da Longe Sofista.* Poema musicale per grande orchestra. (Partitura). Hos *Carisch & Jänichen, Milano.*

A. Ricci Signorini är, efter hvad vi veta, en obekant storhet hos oss. Intet af hans verk ha, så vidt vi ha oss bekant, uppförts i Sverige. I sitt hemland Italien har han emellertid namn om sig att vara en betydande komponist, ett rykte som till fullo bekräftas af dessa två orkesterdikter af hans hand, hvilka äro hvarandra inbördes så olika, att ge en god föreställning om de olika faserna i tonsättarens kynne. Den senare, skildringen af Dafnis' och Cloes' kärlekssaga, efter den italienske skriftställaren Longo Sofistas lilla prosaberättelse, är en älsklig vårdikt, som i stråkarnas karaktäristiska triolfigur och engelska hornets rytmiskt säregna inlägg ger en vacker bild af det rörliga lifvet ute i naturen en vårdag. Orkesterbehandlingen är synnerligen finkänslig, särskildt i första afdelningen, »frascheggio di primavéra». Man kan ju invända, att den icke bjuder på något nytt, och att Tristanlyriken spökat väl mycket i tonsättarens fantasi. Men äfven alldagliga ord kunna i visst sammanhang få ny betydelse.

Af helt annan prägel är den andra orkesterdikten, som skildrar Judas Iscariots historia. Med grella färger målas här förrädarens inre strider. Den moderna orkesterns alla skräckmedel äro uppbådade, rytmik och melodik anlitas till det yttersta för att ge en så hemsk stämning som möjligt. Men motsättningarna fattas icke heller. Två gånger afbrytes den rasande kampen: ena gången då Herrens röst kommer med frågan »Qualcuno tradisce?», andra gången, när koralen, som två gånger förut antydts i stegrade tonarter, för full blåsorkester intoneras i all sin glans. Kanske att instrumentationen här och där är något öfverlastad och oklar — när man betraktar vissa sidor i partituret, är det (för att begagna ett bekant yttrande) som om man såge ned i ett bläckhorn —, men ett mäktigt och starkt intryck får man i alla händelser af orkesterdikten i fråga.

Paolo Frontini: *Air ancien, Raccontino, Mazurka douloureuse, Impression musicale, Vox animæ,Chanson paysanne, Addio, Danza sacra orientale, Danse fantastique, Doux souvenir, Prière, Grand mère qui danse, Le moulin, Melodia populare siciliana, Feuille d'Album, Petits tableaux* (Série 1 et 2), *Album de morceaux favoris,* Cah. III. IV. — Alla för piano.

Mario Tarenghi: *Pages intimes pour piano. Romanza appassionata* pour violin et piano.

Roberto Rossi: *Dolce sopore, Notturnino, Campane di Pasqua, Danza alpina, Piccola danza.* För piano.

Tito Robelt: *Triptyque musical* (Petit poème musicale, Danse lyrique, Papillons crépusculaires); *Valse noble; Marcia funebre* (Till minnet af de fallna hjältarna i italiensk-turkiska kriget 1911—1912»). För piano.

G. B. Polleri: *Capricietto; Scherzo alla mazurka.* Piano fyra händer.

Agide Tedoldi: *Serenata alla Luna.* Samtliga hos *Carischen & Jänichen, Milano.*

När man tröskat igenom alla dessa tonsättningar, som alla sina olika titlar till trots, oftast äro hvarandra så lika som syskon, kan man icke undertrycka en stilla undran, hur det för närvarande är beställdt med musiksmaken i Italien. Visserligen kan man icke direkt säga, att något af dessa stycken är dåligt, men de stå alla i medelmåttans tecken, röra sig inom det alldagligas snäfva gränser, ge intet nytt och fästa sig icke i ens minne. Det är som att vandra öfver en vid slätt utan några afbrott af kullar, sjöar, skogar: slätten har ju sitt stora behag i och för sig, men i längden är den väl enformig och tröttande.

Alla de ofvan angifna kompositionerna kunna med ett gemensamt namn betecknas såsom »salongsmusik». Vi veta med oss, att de flesta musikintresserade vid detta ord få en hörselhallucination, till stor del bestående af de ljufva tongångarna i »Jungfruns bön» eller »Le réveil du lions» bullersamma tonkaskader. Oftast tar man nog också begreppet »salongsmusik» i denna bemärkelse; man anser den icke vara afsedd för fackmusici, den kan icke göra anspråk på att spela någon roll som konst. Så säger t. ex. en sådan kapacitet som professor Riemann i sitt musiklexikon om salongsmusiken, att »den är ett begrepp, hvars definition man endast kan ge med beklagande, då den leder till förflackande af dilettanternas smak samt till de flesta komponisters andliga undergång». Detta är dock rätt strängt resonneradt. Salongsmusik är ett tänjbart begrepp och kan innesluta äfven »god» musik. Som exempel härpå kunna enstaka af de ofvan omnämnda tonsättningarna tjäna. Sällan stöter man f. ö. äfven bland de andra af dem på direkta banaliteter, harmoniken är ofta rätt intressant — i alla händelser icke platt —, skrifsättet är ganska polyfont och formgifningen behaglig. I första hand synas de flesta af dem vara afsedda för ungdom och dilettanter. Här och där har man också försett dem med fingersättning.

Den mest betydande och äfven mest produktive af dessa tonsättare är Frontini. Hans kompositioner bära tydligen spår efter att ha skrifvits i det soliga landet vid det blåa Medelhafvet. Särskildt de båda häftena »Petits tableaux» äro uppfyllda af en ostörd glädje och hafva sådana små pärlor som »I Zampognari» (Säckpipblåsaren) och »Sorrisi di bimba» (Barnjoller). I de andra styckena äro svårigheterna större, ehuru ingenstädes tekniskt kräfvande. Bäst bland dem synas »Mazourka douloureuse» och »Chanson paysanne».

Tito Robelt är egentligen den mest säregne bland dessa tonsättare. Detta gäller då särskildt hans harmonik, hvilken understundom, som t. ex. i sorgmarschens första afdelning och i »Papillons», har att uppvisa en och annan nyare ackordförbindelse. Herrar Tarenghi, Rossi, Polleri och Tedoldi hafva alla detta melodiska behag till sitt förfogande, som gör, att man med ett visst nöje »drar igenom» deras tonsättningar, hvilkas harmonik alltigenom håller sig inom en naturlig musikalisk logiks gränser. Särskildt vilja vi påpeka den stämningsfulla vackra »Serenata alla Luna» samt Tarenghis för instrumentet tacksamt skrifna violinromans.

C. F. Hennerberg och N. P. Norlind: *Handbok om orgeln.* Del I: Orgelns byggnad och vård, af C. F. Hennerberg; Del II: Orgelns allmänna

historia, af N. P. Norlind. – A.-B. P. Palmquists förlag, Stockholm. - Pris tills. K. 4: 50.

Ett synnerligen välkommet arbete, som utgifvits på föranstaltande af Centralstyrelsen för Sveriges Allm. Organist- och kantorsförening, som härmed påbörjat en serie »Kyrkomusikaliska handböcker». Den litteratur, som vi i detta ämne hittills haft på vårt språk, har antingen varit alltför knapphändig (såsom Lindbergs, Hallbergs m. fl:s handböcker om orgelns skötsel och vård) eller också så godt som omöjlig att uppbringa, såsom det förträffliga arbete, som bär titeln »Historisk Afhandling om Musik och Instrumenter, särdeles om Orgwerks-Inrättningen i allmänhet; jemte beskrifning öfver Orgwerken i Sverige af Abraham Abrahamsson Hülphers», trykt i Västerås år 1773.

Det nya arbetet är skrifvet med stor grundlighet och sakkunskap samt är på samma gång öfverskådligt och lättläst. Särskildt den allmänna orgelhistorien af den kände musikskriftställaren N. P. Norlind har mycket af intresse äfven för icke-fackmannen. Den innehåller äfven en utförlig svensk orgelhistoria, som är förd fram ända till våra dagar. Där visas, hurusom orgeln, från att ha intagit en synnerligen tillbakaskjuten plats, i våra dagar verkligen blifvit den »instrumentens drottning», som den sedan århundraden varit i utlandet, särskildt i Tyskland. Intressant kan vara att omtala, att, medan det hos oss i slutet af 1700-talet fanns endast 495 orglar, vi för närvarande i våra 2,490 kyrksocknar och 70 garnisonskapell och bruksförsamlingar sammanlagdt äga icke mindre än omkring 2,200 piporglar och därjämte omkring 250 orgelharmonier.

Den nya Orgelhandboken är antagen till användning vid undervisningen i K. Musikkonservatoriets orgelklass.

*

På samma förlag har utkommit:

Tjuguåtta koraler i reviderad rytmisk form, på uppdrag af Sällskapet »Kyrkosångens Vänners» och Sveriges Allmänna Organist- och kantorsförenings centralstyrelser utgifna af därtill utsedda kommitterade, nämligen hrr F. M. Allard, Gustaf Hägg, C. W. Rendahl och Ivar D. Wallerius. Dessa koraler ha, efter hvad förordet ger vid handen, till ändamål att sprida kännedom om den kyrkliga koralsångens ursprungliga former och främja återinförande t af dessa »i deras ädla liffullhet och säregna skönhet». Urvalet är icke endast afsedt för organister och kantorer, utan meningen är, att det skulle nå äfven hemmen samt begagnas vid undervisningen i skolorna. – Priset är satt så lågt som till 75 öre.

*

Leo Kofler: *Konsten att andas.* En bok för sångare, skådespelare, talare m. fl. samt för alla dem, som hafva intresse för röst- och andningsorganens rätta vård. Bemyndigad öfversättning från originalets sjätte upplaga af fru Ingrid Samzelius-Lejdström. Andra upplagan. Hos Wahlström & Widstrand, Stockholm. Pris häftad 2 kr.; inbunden kr. 2,75.

Den numera aflidne författaren till detta arbete var sångpedagog samt organist och körledare vid St. Pauls chapel, Trinity Parish i Newyork, och åtnjöt under sin lifstid ett utomordentligt stort anseende för sina teorier på andningsteknikens område. När första upplagan af denna bok utkom på svenska, var den föremål för en redogörelse i Svensk Musiktidning, hvadan vi hänvisa dit. (Se årg. 1904 N:o 4!)

*

Stephan Krehl: *Allmän musiklära.* Svensk upplaga af R. Eklund och G. Lundgren. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm. Pris 3 kronor.

Detta är en öfversättning af Krehls bekanta, i »Sammlung Göschen» förefintliga »Allgemeine Musiklehre». Arbetet förmedlar åt den musikstuderande såväl som åt lekmannen det viktigaste af musikens teori. Först får man lära sig, hvad som menas med toner, hvad tonerna heta, hur man skrifver dem, och hur man sammanställer dem till tre- och fyrklanger. Men dessutom gifvas antydningar om stämföring, melodibildning, satsbyggnad o. s. v. Helt naturligt kunna på grund af det rikliga stoffet flera områden endast behandlas ytligt. Därför hade författaren också i den tyska upplagan hänvisat för hvarje kapitel till betydelsefulla arbeten, med tillhjälp af hvilka man sedan kunde företaga specialstudier. Dessa litteraturhänvisningar ha emellertid uteslutits af öfversättarne, och det är skada, äfven om man hade tänkt sig, att endast ett fåtal läsare hade brytt sig om att begagna sig af dem.

Här ofvan omnämnda böcker och musikalier kunna erhållas på rekvisition från *A.-B. Lundequistska Bokhandeln, Uppsala.*

Musiknotiser

från hufvudstaden och landsorten.

Fru Davida Hesse-Lilienberg är för innevarande säsong engagerad vid Operan.

Operasångaren Joseph Herou, som i våras låg i underhandlingar om engagemang i Berlin, har i dagarna undertecknat nytt kontrakt med Operan i Stockholm.

Tyskt sångarbesök i Stockholm. Berliner Liederkranz, ett af Berlins äldsta amatörsångsällskap, väntas komma att göra en konsertturné genom Sverige och äfven besöka Stockholm. Dirigent är direktör Ernst B. Mitlacher.

Folkkonsertförbundet och dess styrelse sammanträdde den 19. september för utseende af funktionärer för instundande arbetsår. Efter förrättade val har styrelsen följande sammansättning: friherre C. C:son Bonde, ordf., bibliotekarien E. A. Karlfeldt, vice ordf., grefvinnan Mathilda Taube, förste hofkapellmästaren C. Nordqvist, professor K. Valentin, rektor P. Fischier, fröken Alida Valentin, kassaförv., fröken Engla Brandström, amanuensen E. Bergström, sekr., samt advokatfiskalen E. Bergendal.

Efter sammanträdet började den talrikt församlade kören repetera för novemberkonserten, vid hvilken kantater af Sjögren och Liljefors komma till utförande. Musikaftnarna i Folkets hus, hvilka börja redan fredagen den 4. okt., komma under höstterminen hufvudsakligen att ägnas åt klassiska tonsättare, såsom Beethoven, Mozart och Haydn.

Göteborgs orkesterförening 1911—1912. Göteborgs orkesterförenings styrelse har afgifvit sin berättelse för föreningens sjunde arbetsår, 1. oktober 1911 till 1. maj 1912, och däri bl. a. antecknat, att under nämnda tid gifvits 34 populära, 29 symfoni- och 5 abonnemangskonserter, samt 8 konserter för skolungdom. Dessutom har orkestern biträdt vid Filharmoniska sällskapets 2, hofsångare John Forsells 2 konserter, en konsert af professor César Thomson och hr Knut Bäcks elevuppvisning samt medverkat vid 23 föreställningar af »En midsommarnattsdröm». På programmen för orkesterns ordinarie konserter ha funnits 33 symfonier, hvaraf 4 svenska, och en mängd smärre tonverk, inalles 281, hvaraf 28 svenska.

Inalles ha till de populära konserterna sålts 30,957, till onsdagskonserterna 17,896, till abonnemangskonserterna 753 och till skolungdomskonser-

Till våra läsare!

N:o 6—7 af Svensk Musiktidning har på grund af en del ogynnsamma yttre förhållanden blifvit fördröjdt, hvarför vi bedja våra ärade läsare om benäget öfverseende. Nästa nummer af tidningen kommer emellertid att pressläggas i så god tid, att det kommer våra prenumeranter till handa omkring den 10. oktober.

Redaktionen.

terna 5,912 biljetter. Biljetter till nedsatta priser ha också tillhandahållits dels folkkonserternas publik, dels lärare och elever vid Högskolan och andra skolor. Antalet besökande vid onsdagskonserterna har under året betydligt ökats; högsta förut uppnådda medeltalet var 691, 1911—12 var medeltalet 818. Äfven söndagskonserternas åhörare voro detta år i medeltal flera än föregående år, 1,111 mot 1,067. Därmed har ju också inkomsterna af båda slagen konserter ökats.

Inkomster och utgifter balansera med kr. 102,377: 66. Göteborgs stads bidrag för året uppgick till kr. 24,977: 59, garanternas till kr. 900. På utgiftssidan kan nämnas, att aflöningarna uppgingo till kr. 83,323. Tack vare stiftelsen Göteborgs konserthusfond har under året kunnat bildas Göteborgs symfoniorkesters pensionskassa, byggd på bidrag från denna stiftelse och från orkestermedlemmarne.

Nyligen hade musikfullmäktige sitt ordinarie sammanträde under d:r Gustaf Ekmans ordförandeskap. Härvid beviljades decharge åt Orkesterföreningens styrelse och omvaldes styrelseledamöterna hrr Peter Lamberg, Herman Mannheimer, Ivar Ernberg och Ossian Ahrenberg, styrelsesuppleanterna L. Stavenow och G. Göthlin, revisorerna E. Palmgren och A. Dahlström samt suppleanten d:r J. Atterbom. Till revisor i symfoniorkesterns pensionskassa utsågs hr A. Dahlström.

Orkesterförening i Borås. På sammanträde i Borås den 9. sept. bildades en orkesterförening med ändamål att anordna konserter i Borås med omnejd samt underhålla en orkester. Styrelse valdes. Föreningen har fått mottaga en gåfva på 1,000 kr. af godsägaren Edv. Hallin. Man har tänkt sig att anordna tre abonnemangskonserter under arbetsåret samt dessutom skol- och folkkonserter.

Richard Anderssons musikskola börjar sina lektioner, den 16. sept. — Förutom i dess hufvudgren, piano med Richard Andersson såsom ledare, meddelas fortfarande undervisning i violin, violoncell, solosång, harmonilära och allmän musiklära äfvensom i plastik och scenisk framställning. Vid undervisning i violin tjänstgör Sven Kjellström såsom öfverlärare och Axel Runnquist som lärare för de högre klasserna samt biträdande lärare i de lägre klasserna, i violoncell undervisar fröken Nini Wærnér samt i solosång Emilio Pettenati och John Örtengren; i operaskolan meddelas undervisning af fru Paula Lizell i plastik och scenisk framställning; lektionerna i harmonilära och allmän musiklära ledes af Karl Wohlfart. — I år liksom föregående år komma musikhistoriska föreläsningar att hållas å K. F. U. K:s stora sal, Brunnsgatan 3. Skolan kommer i år, att, i anledning af den stora tillslutningen förra året, gifva dem en mera offentlig karaktär. Redaktören af Svensk Musiktidning, Gunnar Norlén, leder äfven detta år föreläsningarne. I skolans filialer i Uppsala, Djursholm och Saltsjöbaden ledes undervisningen af där anställda lärare under öfverinseende af Richard Andersson samt af öfverläraren Sven Kjellström för violinklasserna.

K. F. U. M:s musikhistoriska aftnar under denna säsong komma att hållas af hr Wilhelm Peterson-Berger, och hela serien kommer, med anledning af de under säsongen infallande två stora Wagnerjubileerna, som hela den bildade världen bereder sig att med särskild högtidlighet fira, att helt och hållet ställas i Wagners tecken. Cykelns hufvudrubrik blir: Richard Wagner — en musikalisk kultursyntes, och de sju föreläsningarna komma att afhandla: Wagner och musikhistorien, Wagnerkonstens mark och rötter, Lifsproblemen i Wagners drama, den Wagnerska kultursyntesen, Wagnerstriden, Efter segern, Sverige och Wagnerrörelsen. De bästa tillgängliga musikaliska krafter komma att illustrera föreläsningarna, hvilka i regeln komma att hållas första torsdagen i hvarje månad. De taga sin början torsdagen den 3. oktober.

Stockholms musikinstitut, som förestås af fröken Sigrid Carlheim-Gyllensköld, öppnades åter den 15. sept. Undervisningsplanen är betydligt utvidgad och omfattar förutom piano, i hvilket ämne fröken Carlheim-Gyllensköld är öfverlärarinna, violin med hr Julius Ruthström som förste lärare, sång, hvilket ämne förestås af fru Clary Morales, harmonilära med direktör Otto Olsson som lärare samt musikhistoria med hr Otto Morales som föreläsare. Utom institutets lokaler, Brahegatan 7 B, ha filialer upprättats på Söder, Kungsholmen och Lidingön.

John Forsell åter till utlandet. Lördagen den 21. började hr Forsell ett gästspel i Köpenhamn, och där blir han förmodligen till i början af oktober. Så bär det i väg till Hamburg och Bremen, där han gasterar på operorna. Den 14. okt. håller han en konsert i Stockholm och därefter bär det åter i väg till Köpenhamn, där han skall sjunga på en skandinavisk balladafton. Därefter vidtager hans engagemang i Berlin, Hannover och en del andra tyska städer. Hans resplan är färdig t. o. m. den fjortonde december, men det är troligt att han slutar sina gästspel först den sextonde i Köln. Så vänder han åter hem för att jula, och i januari vidtager hans gästspel i Berlin. Därefter går färden via Stockholm öfver Abo, där han tillsammans med Aino Ackté kommer att ge en del operaföreställningar. I april återkommer han för en kortare sejour till Stockholm och kommer då att ge en konsert. Sedan kommer hr F. att vara i Tyskland tills juni månad.

En beundrare af nordisk musik. Utgifvaren af den kända tidskriften Signale der musikalischen Welt, musikskriftställaren d:r Detlef Schultz, som sedan 12 år tillbaka verkat som musikkritiker i Leipziger Neueste Nachrichten och härvid gjort sig uppmärksammad som en ifrig motståndare till den förhärskande riktningen inom den nytyska musiken och bl. a. starkt häfdat den nordiska musikens rangställning gentemot den tyska, befinner sig sedan några dagar i Stockholm jämte sin fru, som är svenska till börden, född af Wetterstedt. I en intervju har d:r Schultz angifvit det vara sin afsikt att en tid framåt bosätta sig i Stockholm. Dels hade hans arbete i Leipzig blifvit alltmer tryckande ur flera synpunkter, dels önskade han genom ett längre vistande här komma i närmare beröring med de svenska musikriktningarna. D:r Schultz, som tillsammans med sin fru utöfvat en omfattande musikpedagogisk verksamhet i Leipzig, sade sig inte längre kunna stå ut med den riktning som den nytyska musiken alltmer tagit. Tyskland är industrialismens hemland, och detta har äfven sin tillämpning på musikens område. Konsten blir industri, den blir maskinell, då den borde alltmer dras upp till det psykologiska planet.

Hr Carl August Söderman, den framstående sångpedagogen, om hvilkens förträffliga undervisning flera af våra förnämsta sångartister bära vittne, har återupptagit sin verksamhet på detta område.

Fru Valborg Svärdström har nyligen afslutat framgångsrika konsertresor i utlandet och ämnar nu starta en turné i den svenska landsorten.

Kammarmusikföreningen planerar under instundande säsong ett 10-tal konserter, af hvilka de fem första äga rum den 10. och 22. oktober, den 5. och 21. november samt den 3. december. Vid två af dessa höstkonserter skall den Kjellströmska kvartetten åter låta höra sig. Vid Kjellströmska kvartettens andra konsert skall äfven pianisten Alfred Roth medverka och tillsammans med hr Kjellström utföra Peterson-Bergers andra sonat för violin och piano. Vidare skall Aulinska kvartetten i höst ge sin under förra säsongen inhiberade konsert. En nyhet som i hög grad bör intressera Kammarmusikföreningens publik är att den från symfonikonserterna i slutet af förra året bekante professor César Thomson tillsammans med den unge violinisten Ilja Schkolnik skall medverka vid en af de första fem konserterna. Den belgiske violinmästaren skall troligen utföra en Brahmssonat samt jämte Schkolnik låta höra sig i någon dubbelsonat. Till sist har Kammarmusikföreningen uppdragit åt hr Julius Ruthström att bilda en ensem-

ble för ännu en af höstens konserter, vid hvilken den nämnde violinisten själf bl. a. ämnar spela en af Max Regers solosonater.

En framgångsrik konsertturné. Hrr Sven Kjellström och Alfred Roth startade den 1. sept. sin jubileumskonsertturné i Luleå. Sedan har konserter gifvits så godt som dagligen i de norrländska kuststäderna och andra större samhällen. Öfverallt ha de populära musikkamraterna haft att glädja sig åt den största tillslutning. Lokalerna ha i allmänhet varit fyllda till sista plats och publiken ytterst intresserad och entusiasmerad. Konsertgifvarna ha blifvit föremål för vackra hyllningar i form af applåder, blommor och festligheter. Sådana ha nämligen på alla håll utom i Sundsvall varit arrangerade, hvarvid musikvännerna fått tillfälle tacka de båda konstnärerna för deras värdefulla insatser till musikintressets höjande i Norrland.

Den största triumfen firade de två konsertgifvarna vid den lappländska musikveckan 24.—31. aug. Denna hade som bekant arrangerats af Kirunabolagets chef d:r Hj. Lundbohm, som lagt i dagen det allra största intresse för denna sak. Hrr Kjellström och Roth voro jämte Kjellströmska kvartetten engagerade af bolaget för en hel veckas konserter i Kiruna, Malmberget och Gällivara, den svenska kulturens yttersta utposter i norr. Idén slog igenom på ett utomordentligt lyckligt sätt. Hvarje konsert samlade så mycket folk, lokalerna kunde rymma. T. o. m. alla ståplatser och delar af musikestraden voro tagna i anspråk af åhörare. Och intresset var helt enkelt otroligt stort. Publiken, som till största delen utgjordes af arbetare med familjer, följde med andlös uppmärksamhet prestationerna hela programmet igenom och ändock voro en del program af sådan läggning som i vanliga fall icke brukar intressera den bredare publiken. I Kiruna gåfvos inalles fem konserter, däraf tvenne kammarmusikaftnar med kvartetter, sonater och konserter af Beethoven, Schubert, Haydn, Mozart, Bach och Debussy på programmet. Äfven vid dessa tillfällen voro alla biljetter utsålda. Konserter gåfvos dessutom i Malmberget, Gällivara och Koskullskulle, på alla håll med samma glädjande resultat. Kirunabolaget lär ha för afsikt att återupprepa denna musikvecka, som sålunda skulle bli en fast institution däruppe.

Musiknotiser

från utlandet.

En ny balett af Richard Strauss. »Salomes» kompositör är för närvarande sysselsatt med komponerandet af en balett, hvars text stammar från Hugo v. Hofannsthal. Kompositionen är afsedd för den kejs. ryska baletten, som uppges skola få monopol på densamma.

Opera en gros. Den store operadirektören Oskar Hammerstein har, som bekant, byggt två stora operahus, ett i Newyork och ett i London, men har på dessa, enligt hvad han själf försäkrar, skördat mer ryktbarhet än guld. Och dock leker honom nu i hågen nya ännu mera storslagna företag i samma stil. Han ämnar nämligen i Amerika bygga mellan 20 och 40 teatrar, i hvilka han hvarje vinter skall ge operaföreställningar. Dessa byggnader skola uppföras efter precis en och samma plan i järn och betong, och inredning och dekorationer skola likaledes vara fullkomligt identiska. Vidare komma alla dessa teatrar att vara försedda med sofrum för kören och den tekniska personalen. På detta sätt tror Hammerstein att det skall bli honom möjligt att i hvarje större stad ge stora operor under åtminstone en af årets månader. Naturligtvis skola de Hammersteinska operahusen under de öfriga månaderna uthyras för andra ändamål.

»Der Kuhreigen» på Kurfürstenoper. »Der Kuhreigen», den nya operan af Wilhelm Kienzl, »Evangelimannens» kompositör, har nu för första gången uppförts på Kurfürstenoper i Berlin. Äfven här vann verket, hvars handling spelar under franska revolutionen, en stor framgång. Kienzl tillhör — skrifver Berliner Tageblatt — den lilla grupp af musikdramatici, som ha modet till naturlighet. Gemytet och folktonen äro hos honom liksom hos Humperdinck förhärskande. Kienzl's österrikiska väsen betonar gemytet så starkt, att han ej sällan snuddar vid det sentimentala. Men samtidigt äger han en ofelbar blick för det sceniskt verksamma, och i det hela förmäla sig hos honom Wagnersk teknik och folklig melodik.

En opera på esperanto. Med stor framgång gafs förra säsongen på Kurfürstenoper i Berlin operan »Öfverste Chabert» af den unge och dessförinnan tämligen okände kompositören Waltershausen. En ifrig anhängare af esperanto ämnar nu öfversätta operans text till nämnda världsspråk. Härmed ökas litteraturen med ett första operaverk på esperanto. Dramatiska stycken finnas redan öfversatta till esperanto och ha blifvit uppförda vid esperantokongresser. Den svenske skådespelaren Ivan Hedqvist medverkade som bekant för några år sedan vid en sådan föreställning.

Denna opera är, som bekant, antagen till spelning på Operan under innevarande säsong.

Den berömda violinisten Kubelik har, enligt sin egen utsago, upptäckt det bästa musikaliska auditorium i världen. Det finns ingen publik, försäkrar han, som är så verkligt uppskattande som indianerna, och han vill hellre spela för dem än för alla de krönta hufvudena i Europa tillsammans. Indianerna i Choctau lyssnade till honom stående, och tårarna runno utför deras kinder så snart hans violin började ljuda. Aldrig förut hade Kubelik själf varit så gripen och aldrig hade han spelat så väl. Helt säkert kommer det efter detta att bli en ström af konsertgifvande till Choctau.

Ett dirigentrekord har satts af kapellmästare Toscanini vid Metropolitanoperan i Newyork, som utan partitur och utantill på en vecka dirigerade »Tristan och Isolde», »Flickan från västern», »Orfeus», »Nyfikna fruar» och Paul Ducas' ytterst komplicerade »Ariane och Blåskägg», samt den följande veckan äfvenledes utantill anförde »Mästersångarna», »Tosca», »Aida» och »Madame Butterfly». Dirigentens närsynthet har gjort det till en nödvändighet för honom att lära sig allt utantill.

Paderewski, som nyligen återvändt till England efter en turné till Afrika, tycks ej alls vara belåten med afrikanarne som musikpublik betraktade och har ej funnit den entusiasm och hänförelse som eljest öfverallt skallar emot honom hvart han kommer på sina resor. Han förklarade att Sydafrika var fullkomligt dödt, när det gällde musikuppskattning.

Man kan väl dock våga påstå att hans omdöme är något för hårdt, ty musikentusiaster synas dock sydafrikanerna vara, om de dock mera se till kvantiteten än kvaliteten, hvilket tydligt bevisas genom följande öppna bref till Paderewski i Prætoria News.

— Hvad har ni egentligen gjort för världen? Hvad gör ni öfver hufvud taget? Ni spelar piano — och man har försäkrat mig att ni spelar det bättre än någon annan lefvande pianospelare. Jag är icke i stånd att bestrida detta, men, herre gud, hvad säger väl det: pianospelare? Vi hade här i staden en gång en man som inte blott kunde spela piano, utan dessförutom 17 andra instrument. Men ingen gjorde något väsen af honom för det. Han tog inte, som ni gör, 20 kronor för en bra plats, utan honom fick man höra för 1 krona och då spelade han ändå på alla sina instrument. Och han begärde inte heller att borgmästaren skulle göra honom sin uppvaktning.

Gustav Charpentier, operan »Louises» kompositör, har sedan sin framgång med detta verk för många år sedan fört en obemärkt tillvaro i Paris. Nu framträder han plötsligt med en stor trilogi, på hvilken han i all stillhet arbetat i tio år. Trilogien bildas af tre tvåaktsoperor. Den första bär titeln »L'amour au Faubourg», och handlingen tilldrar sig i en offentlig tvättanstalt samt i »Cabaret des Fêtes galantes»; andra delen af trilogien, »Komedianten», för åskådaren till »eländets palats», och afslutningen, »Tragöden»,

tilldrar sig åter i Faubourg under en stor strejk. Trilogiens hjälte är en höghjärtad, anspråkslös, impulsiv och uppriktig idealist, som inbillar sig ha en stor social mission att fylla och handlar därefter. Sin kärlek ägnar han en vacker förstadsflicka, en folkets dotter, som dock ej är vidare fördomsfull i moraliska frågor. Kärleksidyllen får ett tragiskt slut, i det att hjälten faller för en kula under ett arbetareupplopp.

Konsertfloden i Berlin. En del musikintresserade personer i Berlin ha sammanslutit sig för att söka bot för de olidliga konsertförhållandena i den tyska rikshufvudstaden. Af de 1,800 konserter, som äga rum i Berlin från oktober till maj, har större delen blott till ändamål att skaffa konsertgifvaren en kritik i de mer betydande tidningarna. Om ekonomiskt utbyte är det ej frågan, då blott 150 af de 1,800 konserterna lämna öfverskott; vid 600 konserter täcka inkomsterna utgifterna under det alla de öfriga gå med en förlust till bortåt 1,400 mark. Detta öfverflöd af »passiva konserter» kunde inskränkas, om flera konsertgifvare uppträdde inom ramen af samma konsert inför inbjuden publik och kritik. »De konserterande artisternas förbund» har därför föreslagit att i alla större musikcentra införa »presentationskonserter», hvarvid 4—6 konstnärer medverka inför en inbjuden publik jämte recensenter. Frågan skall afhandlas vid förbundskongressen i Berlin i okt.

»Parsifal», Wagners sista verk, blir som bekant 1913, trettio år efter mästarens död, allmän egendom enligt den tyska lagens bestämmelser. Då detta betyder en afsevärd förlust för Bayreuth, hvarmed verket hittills med få undantag varit förbundet, ha en del Bayreuthvänner sammanslutit sig för att i sista stund förhindra Parsifals frigifvande. I en »protest från hela det tyska folket» yrka de på en separatlag för »Parsifal», hvarigenom skyddsfristen skulle förlängas. En fast organisation har bildats med kommissioner i Berlin, Leipzig och Dresden. Naturligtvis höjas äfven röster mot skyddsfristens förlängning, och ett kompromissförslag har redan framkommit, som visserligen vill bevara »Parsifal» åt Bayreuth, men fordrar verkets uppförande till billigare priser än de nuvarande, så att det kan bli tillgängligt för en större allmänhet. Till något resultat torde dock protesten ej leda.

Sibelius, den berömde finske tonsättaren, som sedan länge åtnjutit lifstidspension af finska staten, har genom tsaren fått anslaget höjdt med 2,000 mark för att tonsättaren fritt må kunna ägna sig åt skapande verksamhet. På samma gång skall det hindra honom att lystra till de lockande erbjudanden som gjorts från utlandet, däribland från Wien.

Stockholms Musik-Institut.

Allm. Tel. 115 96. **Brahegatan 7 B.** **Rikstel. Öst. 11 85.**

Höstterminen börjar den 16 September. Undervisningsämnen: **Piano, sång, violin, harmonilära** och **musikhistoria.** Förste lärare i sång: Fru *Clary Morales,* i violin: Herr *Julius Ruthström,* i piano: *Undertecknad.* Lärare i harmoni: Direktör *Otto Olsson.* Musikhistoriska föreläsningar: Herr *Olallo Morales.*

Anmälningar skriftl. fr. d. 1 Sept. och muntl. fr. d. 9 Sept. hvarje dag kl. 1—3 samt ½ 6—½ 7 e. m. Under terminen anmälnings- och mottagningstid dagl. kl. 1—2. Prospekt tillhandahålles. Filialer å **Söder, Kungsholmen** och **Lidingön.**

(G. A. S. 24177). *Sigrid Carlheim-Gyllensköld.*

Gynna tidningens annonsörer!

För Porträttsamlare.

Fina sköntrycks-exemplar af Svensk Musiktidning, flera årgångar, säljas billigt å tidningens expedition.

Kungl. Musikaliska Akademien.

von Beskows stipendium

å 1,800 kronor, hvilket stipendium afser att bereda en ung, förtjänt obemedlad och lofvande tonkonstnär tillfälle till utrikes studieresa under ett års tid, förklaras härmed ledigt.

Ansökningar, innehållande resplan samt åtföljda af frejdebevis och intyg om förmåga att hjälpligen förstå och uttrycka sig på språket i det land, där sökande afser att hufvudsakligen vistas, jämte de handlingar, hvarmed sökande önskar styrka sin kompetens, emottagas af Kungl. Musikaliska Akademiens sekreterare, hvilken meddelar vidare upplysningar.

Ansökningstiden utgår den 30 november 1912, klockan 12 middagen.

Stockholm den 26 september 1912.

Karl Silverstolpe.

Karl Valentin.

Å P. A. Norstedt & Söners förlag:

Svaghet i rösten

(Fonasteni)

vid tal, sång och kommando

av

THEODOR S. FLATAU.

Bem. övers. av *ELISABET EURÉN.*

En bok för alla sångare och sånglärare, präster, lärare och militärer.

Pris 2 kr.

(S. T. A. 295369.)

MUSIK-NYHET.

Storm och stiltje

för violin med pianoaccompagnement

af

Anton Nyström.

Pris kr. 1,50

Elkan & Schildknecht.

Mendelssohn-Album

för piano, innehållande:

Klavierstück, Scherzo, Gondellied

med *Felix Mendelssohn-Bartholdys*

porträtt. Pris kr. **1: 25.**

I musikhandeln och på Svensk Musiktidnings Expedition.

J. G. Malmsjö

PIANINON

FLYGLAR

Göteborg.

INNEHÅLL:

Karin Branzell (med porträtt). — Prenumerationsanmälan. — Från scenen och konsertsalen (med två porträtt). — Till Red. insända musikalier, böcker, tidskrifter etc. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten. — Musiknotiser från utlandet. — Annonser.

WRETMANS BOKTRYCKERI, UPPSALA 1912.